

Tadeusz Łobożewicz

AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY PRACUJĄCEJ
L'ACTIVITÉ TOURISTIQUE DE JEUNES TRAVAILLEURS

Dans l'article on a présenté les résultats des recherches effectuées dans tout le pays sur l'activité touristique de jeunes travailleurs, habitants des villes et des villages, en 1982. Les recherches ont embrassé 701 personnes de deux sexes, à l'âge jusqu'à 35 ans. On a fait l'analyse de l'activité touristique et de congé, celle de week-ends et d'excursions pendant toute l'année. On a précisé les désirs de ce groupe de jeunes concernant le repos, on a défini les obstacles sur le chemin vers le tourisme en masse.

WSTĘP

Analizowana grupa społeczna reprezentowana jest przez około 6,5 mln osób, zatrudnionych w większości w gospodarce uspołecznionej. Ogólnie mało wiemy na temat aktywności turystycznej tej grupy mieszkańców naszego kraju. Nie znamy upodobań wypoczynkowych młodzieży pracującej lat osiemdziesiątych, mało wiemy o czynnikach utrudniających dostęp tej grupy młodzieży do różnych form aktywnego wypoczynku turystycznego. Spośród 34 pozycji literatury dotyczącej turystyki młodzieży pracującej — mieszkańców miast i 13 pozycji dotyczących turystyki młodzieży pracującej z terenu wsi ani jedna nie omawia wymienionej problematyki w oparciu o badania ogólnokrajowe.

Lata osiemdziesiąte pogłębiły trudności w zakresie dostępu młodzieży do wybranych przez siebie form uprawiania turystyki i wypoczynku. Sądzić należało, że w najtrudniejszej sytuacji znalazła się młodzież pracująca, a szczególnie ta jej część, która rozpoczyna pracę lub zakłada rodzinę.

METODYKA BADAŃ

Badania miały charakter szybkiej sondy, dokonanej przy pomocy ankiety. Zakres wieku do 35 lat ustalili przedstawiciele organizacji młodzieżowych. Ankieta zawierała 78 pytań, które zweryfikowano podczas badań wstępnych. Ostateczna wersja ankiety zawierała 37 pytań otwartych i 38 zamkniętych. Duża liczba pytań otwartych miała dać szansę wypowiedzenia się młodzieży i uniknięcia sterowania wypowiedziami. Pytano o sposób organizowania sobie wypoczynku, przebieg wypoczynku corocznego, cotygodniowego i codziennego, organizatora, trudności napotymane w realizacji zamierzeń wypoczynkowych oraz o życzenia dotyczące turystyki.

Ankiety rozprawdzono wśród młodzieży pracującej na zebraniach Związku Młodzieży Wiejskiej i Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej (spotkania ogólnokrajowe), wręczając uczestnikom plik ankiet, które rozdane zostały później w miejscu ich zamieszkania i pracy. W ten sposób rozprawdzono 5 tys. ankiet. Respondentów proszono o odesłanie ich do 1 czerwca 1983 r.

Zebrano 701 ankiet, z czego 332 od mieszkańców wsi i 369 od mieszkańców miast. Przeszło 400 respondentów nie przekraczało 25 roku życia.

DANE O BADANEJ ZBIOROWOŚCI

Na ogólną liczbę 701 osób, które wypełniły ankietę, 47,4% było mieszkańcami wsi, a 52,6% mieszkańcami miast. Wśród biorących udział w badaniach przeważała młodzież w wieku 19—25 lat (56,8%), 47,5% stanowiły kobiety, a 52,5% mężczyźni. Aż 71% było stanu wolnego. Przeważała młodzież z średnim wykształceniem zawodowym (50,2%). Wykształcenie zasadnicze zawodowe zdobyło 19,5% ankietowanych, średnie ogólne 15,4%, a wyższe 12,6%. Wykształceniem podstawowym legitymowało się 2,3% ankietowanych.

Wśród ankietowanych było 18,4% robotników, 8,1% rolników, 46,6% pracowników umysłowych, 7% urzędników, 8,3% średniego personelu technicznego, 9% pracowników inżynieryjno-technicznych.

WYPOCZYNEK URLOPOWY BADANEJ MŁODZIEŻY

Urlop jest okazją do wszelkiego rodzaju wyjazdów turystycznych, zarówno wypoczynkowych krótko- i długoterminowych typu pobytowego jak i wędrownego. W tradycyjnym modelu wypoczynku ludzi

pracy dominował dotychczas wyłącznie wypoczynek urlopowy. Raz w roku ludzie pracujący zawodowo wybierali się na wczasy, wyjeżdżali na wieś do rodziny lub spędzali ten czas w miejscu zamieszkania.

Czy w ślad za zmianami w trybie pracy i unormowaniami dotyczącymi czasu pracy zaszły również zmiany w systemie wypoczynku ludzi pracujących? Czy najbardziej podatna na zmiany zachodzące w otoczeniu młodzież przyjęła i zaadaptowała do swojego trybu życia lansowane przez różnego rodzaju instytucje i organizacje sposoby spędzania czasu wolnego — w tym urlopowego?

Ankietowana młodzież chciałaby wypoczywać na różnego typu obozach (42⁰/₀ badanych). Tę formę wypoczynku preferuje głównie młodzież wiejska (46,7⁰/₀), podczas gdy młodzież miejska wymienia ten sposób spędzenia urlopu na drugim miejscu (37,9⁰/₀), preferując wypoczynek na wczasach (41,7⁰/₀). Aż 28⁰/₀ ankietowanych chciałoby spędzić urlop na wędrownicy. U rodziny lub znajomych na wsi czy w mieście chciałoby wypoczywać tylko 1,4⁰/₀ młodzieży. Inne formy wypoczynku urlopowego nie zainteresowały badanej młodzieży.

Tymczasem w roku 1982 młodzież miejska w przeważającej liczbie wyjeżdżała do krewnych lub znajomych na wieś lub do miasta (40,9⁰/₀). Do krewnych na wieś wyjechało 28,7⁰/₀ ankietowanych a do miasta 12,2⁰/₀. Była to reakcja społeczeństwa na drożyznę panującą w pierwszym roku działania reformy gospodarczej. Spadło wówczas wyraźnie zainteresowanie społeczeństwa zorganizowaną formą wypoczynku urlopowego. W obozie turystycznym lub sportowym brało udział 26⁰/₀ ankietowanych, w wędrownicy po kraju samotnie lub ze znajomymi uczestniczyło 23⁰/₀ respondentów. Tylko 18,7⁰/₀ badanych korzystało z wczasów (12,2⁰/₀ z zakładowych, 6,5⁰/₀ z wczasów FWP). Za granicę wyjechało tylko 3⁰/₀ ankietowanych, a 12⁰/₀ nie wyjeżdżało nigdzie poza teren miasta.

Młodzież wiejska w znacznej liczbie nie wyjeżdżała nigdzie poza teren wioski (31⁰/₀). Największa liczba ankietowanych (29⁰/₀) wyjechała do krewnych lub znajomych na wieś lub do miasta, a 22⁰/₀ na obóz turystyczny lub sportowy. Na wędrownicy po kraju przebywało 22,6⁰/₀ ankietowanych, na wczasach 8,4⁰/₀ (1,8⁰/₀ na wczasach FWP, 6,6⁰/₀ na wczasach zakładowych). Za granicę wyjechało 1,5⁰/₀ ankietowanych.

Łącznie więc, podczas urlopu latem 1982 dominowała forma wyjazdu młodzieży do krewnych i znajomych. Rozbieżność między życzeniami a rzeczywistymi możliwościami była bardzo znaczna. Urlop spędzony w domu lub u rodziny jest oceniany przez młodzież jednomyślnie jako zdecydowanie nieatrakcyjny.

Dane powyższe dotyczą letniego wypoczynku urlopowego. Zima natomiast jest wciąż jeszcze mało ulubioną porą wyjazdów urlopowych. Łącznie aż 57,6% ankietowanych nie korzystało z wyjazdów urlopowych o tej porze roku. Wśród ankietowanej młodzieży wiejskiej 61,4% a wśród miejskiej 54,5% nie wyjeżdżało nigdzie zimą w celach turystyczno-wypoczynkowych. Ci, którzy zdecydowali się na wyjazd (17,4%), zachęceni zostali przez organizatorów obozów turystycznych i sportowych.

Mimo większej ilości czasu wolnego na wsi zimą, badania nie wskazują na wyraźny udział młodzieży wiejskiej w wyjazdach urlopowych. Z wczasów korzystało tylko 5,3% respondentów, w tym z wczasów FWP tylko 1,3%. W okresie tym odnotowano wyjazdy do znajomych (20% wszystkich ankietowanych), jednak częstsze wśród respondentów z miast (15%) niż wsi (8%).

Z badań wynika, że około 37% respondentów realizowało urlop tylko latem, a 53% dzieliło na dwie części, jednak niekoniecznie w celu wykorzystania go zimą dla celów turystycznych.

Młodzież pracująca nie wykorzystuje całego przysługującego jej urlopu w celach turystyczno-wypoczynkowych. Część czasu poświęca pracom zarobkowym, rodzinie lub z braku możliwości wyjazdu spędza urlop w miejscu zamieszkania. Łącznie 32% ankietowanych spędziło latem 11—15 dni na wyjeździe turystyczno-wypoczynkowym, 19,6% przebywało na urlopie od 1 do 10 dni, a 26% dłużej niż 15 dni. Zimą, najczęstszy okres pobytu wypoczynkowego wynosił 6—10 dni.

Nie cały okres urlopu lub pobytu turystyczno-wypoczynkowego poświęca ankietowana młodzież na czynny wypoczynek turystyczny. Wyniki badań informują, że spośród uprawiających turystykę 30% młodzieży miejskiej i 21% młodzieży wiejskiej poświęca na ten cel 6—10 dni urlopu, 16% młodzieży wiejskiej i 15% miejskiej uprawia turystykę podczas urlopu przez okres 11—15 dni, 8% całej badanej populacji uprawia turystykę przez 16—20 dni, 7% dłużej niż 25 dni, 6% 1—5 dni, a 35% nie podejmuje w ogóle takiej działalności.

Przeważająca liczba respondentów (48,5%) organizowała sobie sama swój wyjazd urlopowy (młodzież wiejska w 39%, miejska 57%). Organizatorem wyjazdów urlopowych ankietowanej młodzieży był w większości przypadków ZSMP (38,8%). Także znaczącym organizatorem wypoczynku urlopowego badanej młodzieży były zakłady pracy (21,4%). Z rodziną wypoczywało 10% młodzieży miejskiej i 3% wiejskiej.

Ankietowana młodzież wiejska preferuje wyjazdy zbiorowe (70%), krótkopobytowe (37,7%). Młodzież miejska wybiera podobnie, choć za działalnością zbiorową wypowiedziało się 50% ankietowanych, a za

krótkopobytową 39%. Działalność krótkopobytowa widziana jest chętniej prawdopodobnie ze względu na ograniczoną liczbę dni urlopu, jaką poświęcić może młodzież pracująca na wyjazdy turystyczne.

Organizatorzy turystyki wiejskiej tłumaczą przewagę turystyki grupowej nad indywidualną chęcią zapewnienia sobie przez uczestników wiejskich całkowitej organizacji wycieczki, chęci bycia pod opieką od początku do końca imprezy. Tłumaczenie to w świetle wyników badań wydaje się być tylko w części prawdziwe. Jak bowiem wytłumaczyć fakt podobnego zainteresowania turystyką grupową przez młodzież miejską? W grę wchodzi tu prawdopodobnie autentyczna chęć przebywania w środowisku rówieśników, poznania nowych ludzi i nawiązanie przyjaźni. Około 30% ankietowanych nie ma w tej sprawie wyrobionego zdania.

Mimo preferowanej formy spędzania urlopu „na obozie”, 58% młodzieży chciałoby korzystać z bazy stałej a 37,5% z namiotowej. Sądzić należy, że pod pojęciem „pobyt na obozie”, część ankietowanych rozumiała urlop z programem typowym dla pobytów obozowych.

Jako główną przyczynę nieuczestniczenia we wczasach i obozach respondenci (24%) wymieniają „brak czasu w sezonie wczasowym”. Kolejną wybijającą się przyczyną wskazywaną przez ankietowanych jest brak pieniędzy i drożyzna, na co skarży się 17% ankietowanych. Z innych przyczyn respondenci wymieniają: brak atrakcyjnych propozycji i konkretnych informacji (4,6%), niewłaściwą organizację odstręczającą od ponownego udziału (4%), nieakceptowanie zorganizowanych form wypoczynku (3%), małą liczbę dni urlopu (3%), przydzielenie urlopu w niewłaściwym terminie (1,7%), brak sprzętu rekreacyjnego w miejscu pobytu urlopowego (1%), nudny program pobytu urlopowego lub brak programu (1%) oraz sprawy rodzinne (1%).

Jako główny powód uczestnictwa we wczasach i obozach młodzież wiejska podaje „chęć poznania kraju i świata” (25%), a młodzież miejska „aktywny wypoczynek i relaks” (31%). Młodzież liczy poza tym na poznanie nowych ludzi, zawarcie przyjaźni (12,6%), odprężenie, oderwanie się od pracy i otoczenia (10%), zmianę klimatu (4%), rozrywkę i zabawę (2,6%), możliwość uprawiania sportu i rekreacji fizycznej (1,7%).

Około 40% młodzieży uczestniczącej we wczasach i obozach ocenia negatywnie ich przebieg. Najwięcej respondentów (10,6%) krytykuje braki organizacyjne wypoczynku. Ankietowani żalą się poza tym na braki w pracy kulturalno-rozrywkowej (10%), złe wyżywienie (7%), brak obiektów i sprzętu sportowego, rekreacyjnego i turystycznego w miejscu spędzania urlopu (4%), złe zagospodarowanie czasu wolnego (3%), złe warunki socjalne pobytu (3%), brak imprez rekreacyjno-

-sportowych (2,7⁰/₀), brak lub niedostateczną liczbę wycieczek organizowanych dla uczestników podczas pobytu (1,7⁰/₀) oraz zły stan sanitarny otoczenia.

Mniej krytykuje warunki pobytu urlopowego młodzież wiejska. Prawie 80⁰/₀ nie znajduje żadnych uchybień. Tylko 37⁰/₀ młodzieży pracującej z miast nie wytyka organizatorom żadnych braków. Na taki stan może mieć wpływ zarówno przyzwyczajenie młodzieży miejskiej do wyższego standardu warunków bytowych, jak i większe doświadczenie wyniesione z działalności turystycznej, w której bierze częstszy udział.

Z wypowiedzi respondentów-rolników wynika, że najkorzystniejszymi miesiącami na wyjazd urlopowy są grudzień, styczeń i luty, a czas trwania takiego pobytu nie powinien przekraczać 10 dni. Potwierdza to opinie organizatorów turystyki wiejskiej przygotowujących propozycje programowe na późną jesień, zimę i wczesną wiosnę.

TURYSTYKA WĘDROWNA — WYCIEZKI

Wśród dyscyplin turystycznych uprawianych przez ankietowaną młodzież pierwsze miejsce zajmuje turystyka piesza. Uprawiało ją 57⁰/₀ respondentów. Mniej popularne były wśród ankietowanych dyscypliny: kolarska (16,1⁰/₀), narciarska (16,7⁰/₀), kajakowa (13,6⁰/₀), żeglarska (5,3⁰/₀) oraz motocyklowa (1,9⁰/₀). Tylko 18⁰/₀ badanych podało, że nie uprawia żadnej formy turystyki.

Zainteresowanie poszczególnymi dyscyplinami turystycznymi w układzie środowiskowym kształtuje się następująco:

Forma turystyki	Młodzież wiejska	Młodzież miejska
Piesza	60,2 ⁰ / ₀	54,5 ⁰ / ₀
Kolarska	13,9 ⁰ / ₀	19,2 ⁰ / ₀
Narciarska	13,9 ⁰ / ₀	16,8 ⁰ / ₀
Kajakowa	13,3 ⁰ / ₀	15,8 ⁰ / ₀
Żeglarska	6,3 ⁰ / ₀	15,2 ⁰ / ₀
Samochodowa	2,7 ⁰ / ₀	2,7 ⁰ / ₀
Motocyklowa	1,8 ⁰ / ₀	1,9 ⁰ / ₀
Żadna	19,6 ⁰ / ₀	18,1 ⁰ / ₀

Zestawienie informuje o spadku popularności wśród młodzieży wiejskiej turystyki motocyklowej i dużej wciąż popularności turystyki kolarskiej. Badania popularności poszczególnych dyscyplin nie wykazały specjalnych zaskakujących „odkryć”. Uszeregowanie takie zgodne jest z dotychczasowymi wyobrażeniami na ten temat.

Wypowiedzi ankietowanych wskazują na większe zainteresowanie tzw. dyscyplinami technicznymi, wymagającymi opanowania technik turystycznych: żeglarstwem, narciarstwem, kolarstwem i kajakarstwem.

Turystykę pieszą uprawia 57% ankietowanych a pragnie uprawiać o połowę mniej. Można więc przyjąć, że z konieczności, braku możliwości uprawiania dyscyplin technicznych, młodzież pracująca uprawia turystykę pieszą.

Młodzież wiejska pragnie uprawiać żeglarstwo. Uprawiało je 6% ankietowanych, a chciałoby uprawiać jeszcze raz tyle, tj. 12,7% ankietowanych. Takie same zainteresowanie wykazuje młodzież wiejska turystyką narciarską i kolarską. Mniej interesuje się turystyką kajakową (8,4%), samochodową (5,1%) i motocyklową (4,5%).

Dane te są rozbieżne z wyobrażeniami organizatorów wiejskich, którzy uważają, że młodzież wiejska dąży do uprawiania turystyki motocyklowej, kajakowej, kolarskiej oraz narciarstwa nizinnego.

Młodzież miejska jest jeszcze bardziej zainteresowana żeglarstwem niż jej koleżanki i koledzy z środowiska wiejskiego (24,5% badanych) i dorównuje zainteresowaniu turystyką pieszą (26,8%). Ankietowani pragną uprawiać również narciarstwo (20,6%). Mniejsze zainteresowanie wykazali ankietowani turystyką kolarską (6,4%), kajakową (8,9%) i samochodową (3,8%).

Młodzież pracująca w większości przypadków ma we własnym mniemaniu za mało czasu na wypoczynek, rekreację, sport i turystykę. Jest to okres „dorobku” zawodowego, finansowego, a dla części młodych ludzi okres zaangażowania w pracę społeczną. W wieku 18—30 lat obserwuje się maksymalną sprawność i wydolność osobniczą, która zachęca większość ludzi w tym okresie do rabunkowego trwonienia sił życiowych. „Na wypoczynek będę miał czas później” — twierdzą ci, którzy narzucili sobie przyspieszone tempo życia. Tymczasem po kilku latach jest zwykle „za późno” na jakąkolwiek działalność rekreacyjną. Nadwaga, brak sprawności fizycznej odstręcza od jakiegokolwiek aktywności fizycznej.

Młodzież z chwilą podjęcia pracy zarobkowej wchodzi w okres zakładania rodziny, co jeszcze bardziej eksploatuje czas wolny młodych ludzi. Nie należy więc dziwić się, że 1/4 ankietowanych stwierdza, że najbardziej przeszkadza im w uprawianiu turystyki „brak czasu”. Czynniki ten jest ściśle związany z innym, wpływającym również negatywnie na chęć uprawiania turystyki. Brak pieniędzy zmusza bowiem do podejmowania prac dodatkowych — głównie kosztem czasu wolnego, wolnych sobót i urlopu. Na brak pieniędzy potrzebnych na uprawianie turystyki skarżyło się w ankietach 12% młodzieży wiejskiej i 20% miejskiej.

Trzecią główną bolączką młodzieży pracującej, wpływającą negatywnie na udział w turystyce jest brak sprzętu turystycznego. Na czynnik ten wskazuje 13⁰/₀ ankietowanej młodzieży.

Poza wyżej wymienioną grupą trzech głównych utrudnień wpływających ujemnie na udział ankietowanej młodzieży w ruchu turystycznym, respondenci wymieniają trzy dodatkowe czynniki drugiej rangi. Są nimi — sytuacja rodzinna (3⁰/₀), wykonywana praca zawodowa (3,4⁰/₀) i zbyt krótki czas urlopu (3,0⁰/₀). Grupie stanowiącej 1/3 badanej zbiorowości nic nie przeszkadza w uprawianiu turystyki.

Wycieczki są dla młodzieży pracującej najbardziej dostępną formą uprawiania turystyki — dostosowaną do trybu ich życia, charakteryzującego się dużą intensywnością zaangażowania w działalność zawodową, rodzinną i społeczną.

Wycieczka, która w zależności od ilości „wygospodarowanego” przez młodego człowieka czasu wolnego trwać może 1 czy 2 godziny, pół dnia lub kilka dni, powinna stać się podstawową formą uprawiania turystyki. Walorem takiego uprawiania turystyki jest możliwość „częstych powtórzeń”, prowadząca do stałego niwelowania zmęczenia nagromadzającego się w wyniku pracy zawodowej i rozładowania stresów wynikających z ciągłego przebywania w przeludnionych zakładach pracy, mieszkaniach, domach czy miastach.

Badania wykazały, że połowa ankietowanych ani razu nie wybrała się w 1982 r. na wycieczkę. Wśród młodzieży wiejskiej odsetek nie uczestniczących ani razu w wycieczce jest jeszcze większy i wynosi 58⁰/₀. Wszyscy pozostali uczestniczyli w wycieczkach od 1 do 7 razy w roku i więcej. Przeważają jednak ci spośród ankietowanych, którzy uczestniczą jeden lub dwa razy w roku w wycieczkach. Większość wycieczkującej młodzieży wiejskiej czyni to raz w roku (21⁰/₀). Młodzież miejska — dwa razy (22,5⁰/₀). Wśród młodzieży miejskiej 1—2 razy w roku było na wycieczce 42⁰/₀ ankietowanych, młodzieży wiejskiej 28⁰/₀. Tych, którzy uczestniczyli w wycieczkach 3 i więcej razy, było wśród młodzieży wiejskiej 18⁰/₀, miejskiej 13⁰/₀.

Przyczyny nieuczestniczenia respondentów w wycieczkach są te same, co i przy wczasach i obozach; brak czasu (14⁰/₀), wysokie koszty uczestnictwa (7,4⁰/₀) i zła organizacja wycieczek (4,3⁰/₀). Połowa ankietowanych nie podała powodów nieuczestniczenia w wycieczkach, uczestniczą bowiem w ruchu wycieczkowym.

Powodem uczestniczenia młodzieży pracującej w wycieczkach jest „chęć poznania kraju i świata” (50⁰/₀ ankietowanych). Z innych motywów respondenci wymieniają „poznanie ludzi i pozyskanie przyja-

ciół (16% ankietowanych). Szeroko rozumiane problemy poznawcze stanowią więc podstawowy motyw starań podejmowanych przez ankietowaną młodzież dla uczestniczenia w wycieczkach. Motyw „aktywnego wypoczynku i relaksu” wymieniany jest dopiero na trzecim miejscu i to przez 14% ankietowanych. Z innych przyczyn, mobilizujących badaną młodzież do uczestnictwa w wycieczkach wymienić należy w kolejności: chęć oderwania się od spraw codziennych (8%), chęć przyjemnego spędzenia czasu (3%), chęć poprawy zdrowia (2%).

Znajomość motywów chęci uczestniczenia w ruchu wycieczkowym posłużyć powinna organizatorom wszelkiego rodzaju wycieczek i imprez, do precyzowania ofert skierowanych do środowiska młodzieży pracującej oraz do opracowania właściwych programów działalności turystycznej. Zaskakująca była zbieżność zainteresowań respondentów ze wsi i z miast. Podają oni prawie identyczne motywy chęci uczestnictwa w wycieczkach turystyczno-wypoczynkowych.

Wyniki badań wskazują, że zarówno młodzież pracująca w zakładach zlokalizowanych na terenie miasta, jak i na wsi korzystała najczęściej z wyjazdów organizowanych przez służby socjalne, lub z wycieczek, w których służby te spełniały rolę pośrednika. Łącznie z ofert takich w badanym roku kalendarzowym 1982 skorzystało 44% respondentów (32,5% ze wsi, 54,2% z miasta).

Z grona organizacji społecznych zajmujących się organizowaniem turystyki m. in. w środowisku młodzieży pracującej, pierwsze miejsce jako organizator wyjazdów wycieczkowych badanej młodzieży zajmuje ZSMP. Łącznie 21,5% ankietowanych brało udział w wycieczkach organizowanych przez wymieniony Związek (24,9% młodzieży miejskiej i 17,8% wiejskiej).

Spośród społecznych organizatorów wycieczek PTTK zajmuje drugie miejsce. Wśród respondentów 9,2% brało udział w wycieczkach organizowanych przez to Towarzystwo (13% młodzieży miejskiej i 4,8% wiejskiej). Udział innych organizatorów był w analizowanej grupie młodzieży niewielki (związki zawodowe 1,1%, ZMW 0,7%, LZS 0,1%).

Wyniki badań potwierdzają fakt mniejszej w stosunku do młodzieży pracującej miast możliwości uczestnictwa młodzieży wiejskiej w wycieczkowym ruchu turystycznym. Wyrażało się to nie tylko mniejszą aktywnością wyszczególnionych organizatorów na wsi, lecz również brakiem informacji o możliwości uczestnictwa w wycieczkach. Aż 41% ankietowanych ze wsi stwierdza, że „nie wiedzą, kto jest organizatorem wycieczek na ich terenie.

TURYSTYKA W DNIACH WOLNYCH OD PRACY

Spółeczeństwo polskie dysponuje od kilku lat trzema wolnymi sobotami w miesiącu, co w połączeniu z niedzielą umożliwia teoretycznie wykorzystanie tego czasu na uprawianie turystyki.

W okresie wiosny i lata 36% ankietowanej młodzieży wyjeżdżało „kilka razy” poza teren własnego miejsca zamieszkania w celach turystycznych. Prawie co tydzień wyjeżdżało tylko 13% badanej zbiorowości, a „co dwa—trzy tygodnie” 15% ankietowanych. Jednak 35% badanych nie uprawiało w tym czasie turystyki w ogóle lub tylko wyjątkowo. Młodzieży nie uprawiającej turystyki w dni wolne od pracy jest więcej wśród badanych mieszkańców wsi (43%), mniej wśród mieszkańców miast (28%). Również „prawie co tydzień” wyjeżdża w celach turystycznych 21% młodzieży miejskiej i tylko 7% wiejskiej.

Procent uprawiających turystykę zimą w okresie sobotnio-niedzielnym jest jeszcze mniejszy i wynosi dla całej badanej populacji 47%. Wśród młodzieży wiejskiej 56% badanych nie wyjeżdża nigdzie zimą w wolne soboty, a wśród młodzieży miejskiej 49%.

Spośród 47% uprawiających zimą turystykę w okresie sobotnio-niedzielnym, zaledwie 3% czyni to w każdą wolną sobotę, 8% co 2—3 tygodnie, a 35% kilka razy w sezonie zimowym.

W działalności wypoczynkowej okresu sobotnio-niedzielnego dominują „zajęcia sportowo-rekreacyjne”. Oddaje się im łącznie 17,3% badanych. Drugie miejsce zajmują wycieczki piesze. Uprawia je 12% ankietowanych. Popularne są również wyjazdy do lasu i nad wodę (10%) oraz spacer po okolicy (10%). Turystyka piesza dominuje więc w sobotnio-niedzielnej działalności wypoczynkowej. Mniej popularne wśród badanych są wycieczki rowerowe, uprawiało je podczas weekendu 6% badanych. Z innych zajęć wypoczynkowych wymienić należy jazdę na nartach (2,6%), pływanie i plażowanie (2,4%), saneczkowanie i łyżwiarstwo (2,3%), praca na działce (2,1%), pływanie na żaglówkach i kajakach (1,7%), wyjazd na wieś (1,3%), wycieczki samochodowe (1,1%), jazda konna (0,6%) i wędkarstwo (0,4%).

Z wypowiedzi ankietowanych wynika, że znaczna część respondentów nie ma trwałych, wyrobionych zainteresowań wypoczynkowych. Aż 53% respondentów wiejskich i 36% miejskich nie umiało określić, jakie zajęcia turystyczno-rekreacyjne chcieliby uprawiać w wolne soboty i niedziele.

Najpopularniejsza wśród ankietowanych jest turystyka piesza. Pragnie ją uprawiać w wolne soboty 18% respondentów. Na drugim

miejscu ankietowani wymieniają zajęcia sportowo-rekreacyjne, które uprawiać pragnie 17⁰/₀ respondentów wiejskich i 12⁰/₀ miejskich. Inne formy zajęć są mniej popularne. Respondenci wymieniają w kolejności: turystykę wodną, kolarstwo turystyczne, kąpanie się, pływanie i opalanie, spacery po okolicy, jazdę na nartach, wędkarstwo, jazdę konną, turystykę samochodową i prace na działce.

Dr Tadeusz Łobożewicz
Instytut Turystyki
ul. Merliniego 9a
02-511 Warszawa

Wpłynęło:
12 lipca 1984 r.

RÉSUMÉ

L'auteur présente les résultats de ses recherches sur l'activité touristique de jeunes travailleurs campagnards et urbains, qu'il avait faites en 1983 en enquêtant 701 personnes sur leur participation au repos de congé, aux excursions et au repos de week-end. C'est le premier ouvrage de ce genre qui paraisse dans le pays et qui embrasse la problématique du repos touristique de toute la jeunesse travaillante de la Pologne. Les recherches mènent à la conclusion que les jeunes travailleurs campagnards désirent passer leur congé dans les camps, tandis que la jeunesse de ville préfère les loisirs organisés. Le congé passé dans la famille, prédominant en 1982, résultait plutôt des besoins économiques que des prédilections. On n'aime pas toujours à partir en vacances pendant l'hiver, quoique les jeunes paysans ne soient pas occupés en ce temps-ci dans les champs. 50⁰/₀ de la jeunesse enquêtée organisent leur repos de congé indépendamment, préférant les départs collectifs de courte durée. Comme raison principale de s'abstenir des loisirs organisés et des camps le congé, les enquêtés citaient: le manque de temps, le prix élevé des services touristiques, le manque de propositions attrayantes et de renseignements concrets, la mauvaise organisation dégoûtant de la nouvelle participation, le nombre restreint des jours de congé etc.

Dans le domaine du mouvement propageant les excursions, on a constaté que les jeunes travailleurs pratiquent avant tout le tourisme à pied, cependant ils aimeraient aussi à faire du voilier, du ski, de la bicyclette, du kayacs, de l'auto, du motorcycle. Les enquêtés ont préféré les disciplines exigeant la connaissance des techniques touristiques.

Les obstacles principaux empêchant les jeunes de pratiquer le tourisme sont: le manque de temps, d'argent et de matériel touristique. La moitié des enquêtés n'ont participé à aucune excursion pendant toute une année. Selon les enquêtés, cet état de choses était causé par le manque de temps et d'argent. Plusieurs jeunes gens enquêtés (35⁰/₀) ne pratiquent aucune discipline touristique les samedis libres. En hiver, l'inactivité touristique des jeunes atteint 53⁰/₀.

Dans l'article, on a aussi présenté la fréquence des départs de week-end, on a

cité les formes préférées des activités touristiques et récréatives, ainsi que les désirs dans ce domaine-ci.

Jusqu'à 53% des enquêtés campagnards et 35% de ceux urbains ne s'intéressent aucunement au repos.

Traduit Lucjan Kowalski

SUMMARY

In this article, the author presents the results of studies on tourist activity of the working youth in towns and villages. They were carried out in 1983 on a sample of 701 persons, and they concerned their holiday recreation, and participation in weekend recreation and sightseeing trips. The article constitutes the first work on this subject in Poland with a national coverage treating the problems of tourist recreation of the working youth.

The studies showed that the working youth from rural areas prefer to spend their holidays at holiday camps while the young people from towns gave their preference to holiday centres. A holiday spent „with a family” in rural or other holiday areas, which predominated in 1982, was a result of economic necessity and a preference given to it. The winter time recreation has not gained a bigger popularity among holiday-makers despite the fact that rural youth is free from work on their farms at this time. Fifty per cent of all respondents are arranging their holiday-time recreation on their own giving their preference to collective trips for shorter periods of time.

Asked to give their reasons for declining to participate in state organized holiday recreation during their leave from work, the young people usually quoted lack of time, high costs of tourist services, absence of any more attractive propositions and definite information, improper organization of holiday recreation discouraging them from future participation in such forms of recreation, a small number of days free from work as well as some other minor reasons.

As regards excursions and other short recreational trips, it was found that the young people, who are professionally active, usually practised walking tours and were most interested in such forms of tourism as hiking, sailing, skiing, cycling, canoeing, car- and motor cyclerides. The respondents were also giving their preference to disciplines requiring familiarity with tourist techniques.

The main obstacle to more active involvement of the young people in tourism is shortage of time, money and tourist equipment. A half of all respondents did not participate even in a single excursion during the year. The main reasons were lack of time and money.

Quite a significant share of the sample (35 per cent) did not practise any tourist discipline during their free Saturdays. This share went up to as much as 53 per cent in the winter-time. The article presents frequency of weekend trips of the working youth, favourite forms of tourist occupations and recreation, and their wishes in this field. It appears that as much as 53 per cent of rural respondents and 35 per cent of urban respondents have not developed any recreational interests.

Translated by Leszek Podbielski